

Невідомі герої
серед нас

О. Андрій Михаліха УГКЦ
(10.07.1886р. – 19.06.1959р.)

Невідомі герої серед нас

Просимо вибачення за допущену помилку у передмові біографії о. Андрія Михаліхи, де авторство приписане п.Марії. Насправді ж написана ця книжечка була з рукописів дочки отця Андрія Дарії, яка все життя прожила поруч із батьком і була свідком усіх описаних подій. І хоча п. Дарії вже немає серед нас, оскільки в 2011 році вона відійшла у вічність, але саме завдяки її рукописам подвиги такої величної особистості не будуть забуті прийдешніми поколіннями....

Михаліха Дарія
Андріївна
(14.03.1926-16.09.2011)

«Пам'ятайте про наставників ваших, які звіщали вам слово Боже, і, дивлячись уважно на кінець їхнього життя наслідуйте їхню віру»

(Євр.13,7)

І серед буднів сьогодення можна зустріти таких людей, які надихають на свідчення про Ісуса Христа. Такою особою для мене була п. Марія, донька о. Андрія Михаліхи, яка дала мені прочитати спогади про свого покійного батька, пароха в с. Шкло. Після прочитаного я дуже захотів, щоб про такого вірного сина своєї церкви та народу знали сучасні і прийдешні покоління.

Від щирого серця хочу скласти подяку Богові та тим, хто долучився до видання цієї брошури.

*Настоятель храму святих апостолів
Петра і Павла о.Василь Іванів, ЧНІ*

*Друкується з дозволу протоігумена Львівської провінції
Чину Найсвятішого Ізбавителя о. Ігоря Колісника*

Народився о. Андрій Михаліха 10 липня 1886 року у с. Острів, Ярославського п-ту на території сучасної Польщі у селянській сім'ї Михаліхи Михайла та Юстини з Кендзерських. У нього були ще молодші брат Іван і сестра Марія. Згодом сестра вийшла заміж і змінила своє прізвище на Романець.

Переписую із татового власноручного записника від 25.07.1958 року в м. Осінник Кемерівської обл. (Західний Сибір, Росія), куди тата після відбуття покарання направили до нас, вивезених дочок. На жаль, мама померла 16.06.1948 року, а тата відправили до нас на спецпоселення 15.11.1954 року.

Ось які спогади про ці події є у записнику батька:

«Село Острів, Ярославського повіту (Польща) – це моє родинне село, де я народився 10.07.1886 року, а 18.07 цього року там же у згаданій Греко-католицькій Церкві св. славного великомученика, побідоносця і чудотворці Георгія (Юрія) патрона Греко-католицької Церкви, охрестив мене і миропомазав старенький парох о. Андрій Правецький. Він був тоді стареньким, хворим і тому хрестив мене і миро помазав в приходстві. А оскільки відчував свою передчасну смерть, то попросив мого батька про згоду охрестити мене своїм іменем Андрій, замість Петро, як хотів батько на честь свого діда Петра, а також тому, що народився я перед празником святих апостолів Петра і Павла.

А оскільки 17 липня у церковнім календарі є днем св. Андрія, тому єпископ Критський є для мене патроном першим, а другий мій патрон – св. Андрій Первозванний».

Нововисвячений

о. Андрій Михаліха

У записнику тато чомусь не записав, але в розмові з нами згадував, що о. Правецький дідусеві Михайлу говорив: «Хотів би, щоб він був священиком». Дідуньо Михайло, знаємо від тата, про слова о. Правецького не розповідав нікому, бо розумів, що вони є бідними людьми і вивчити сина на священика не в змозі. Але, як бачимо, при Божій допомозі здійснилися слова-бажання о.Правецького: Андрійко став о.Андрієм.

Отець Андрій — парох в с. Шкло.

Згодом після праці на парохії в с. Немирів Яворівського району, 14 жовтня 1926 року о. Андрій був призначений парохом в с. Шкло Яворівського району.

Якщо ж бути точнішим, то, за словами історика Василя Лаби, отець Михаліха «послідовно служив у парафіях Себечів, Сурохів, Полкині, Старий Кропивник та Немирів».

Першочерговим завданням на новій парохії було створення хору. Знаю з розповіді рідних, а згодом і сама це бачила, що тато багато часу приділяв підготовці церковного хору. Молоді хлопці і дівчата, а також старші чоловіки та жінки, один, а навіть і два рази на тиждень зустрічались у нас вдома, на плебанії, або в церкві, де батько навчав їх церковного співу. Так тривало декілька років. Але згодом функцію керівника хору перейняв на себе місцевий дипломований диригент Василь Варениця. І тато бав дуже задоволений його роботою.

Дуже важливим для успішного функціонування парохії

стало те, що у нашому селі жили сестри Служебниці, які здійснювали серйозну виховну роботу з дітьми 3-7 років, а також підтримували порядок у церкві. Їхня праця мала велике значення для села, бо ці сестри ставали помічницями для населення у духовному вихованні. Люди часто звертались до них за підтримкою, і нікому вони не відмовляли.

Організовані о. Андрієм та сестрами Служебницями діти декілька разів протягом року виступали з концертами. За зібрані на таких дійствах кошти дітям із бідніших сімей купувати дещо з одягу, іграшки, а решту «артистів» пригощали солодощами. Тим же дітям із бідніших сімей віддавали і увесь наш одяг, з якого ми повиростали.

Звичайно, о. Андрій дуже цінував присутність сестер у селі і завжди віддячував їм усім, чим міг: чи кіньми поле їм зорав, чи ще надавав якусь іншу допомогу. А також ставився до сестер як до членів сім'ї: ділив з ними і хліб з парастасів, і паски з Великодніх свят.

Медичного обслуговування у селі в цей час не було. Тепер дивуюсь, як так могли жити люди. Тому першу допомогу люди отримували у свого священика та сестер Служебниць. Пам'ятаю, що на той час з медикаментів були лише йод та вата, з чим, в основному, і доводилось татові брати на себе обов'язки лікаря. Але, як казали люди, «після єгомосцевих рук скоро рана засихає».

Життя отця Андрія і його сім'ї у селі Шклі легким назвати не можна, бо син отця, а наш братик Василько 1922 р.н. був важкохворим: мав запалення суглобів. Спочатку хвороба то заго-

Сім'я о. Андрія Михаліхи

струювалась, то тимчасово послаблювалась. Але так тривало 5 років, за які недуга прогресувала, і наслідком її став інвалідний візок.

Хочу трохи більше розповісти про Василька, бо, як на свій вік, то була дуже побожна і добра дитина. У ті часи, як і тепер зрештою,

ходили бідні милостиню просити. А мав наш братик назбирані гроші з іменин, уродин від гостей «на солодке». Коли ж він почув, що бідні прийшли, то віддав свою скарбничку на книжки для убогих. Та хвороба загострилася і у тяжких болях 13-тирічний Василько помер у день і годину свого народження: 27 липня 1935 року. Навіть перед смертю не думав лише про себе. Відчував, що вмирати буде, і для того, щоб мама не бачила його кончини, попросив її принести води, а коли та вийшла, то звернувся до улюбленого всіма нами вуйка Миколи, маминого брата, з проханням перехрестити його, бо сам не міг, адже руками і ногами майже не володів, а також просив, щоб не плакали за ним, бо він у небі буде щасливим, і боліти його вже нічого більше не буде. Отак і помер, поки мати воду принесла.

Поховали Василька, за його ж проханням, біля діда Михайла, який незадовго до того також помер від легеневої хвороби.

Та горе не тільки у нас лише було. У селі померла мати двох

близнюків. Сестричка і братик залишились з бабусею, бо їхній батько ще раніше від мами помер. Хлопчик Біць Петруньо виділявся ремісничими вміннями. Наш тато, коли зауважив ці здібності, взяв хлопця під свою опіку і записав у Яворівську ремісничу школу на 3-річне навчання. Петруньо швидко влився у нашу сім'ю, в Яворові жив у нашої бабусі Євгенії Двуліт із трьома нашими сестричками: Марією, Оленою, Оксаною і двома братиками: Іванком та Миколою. Від нас усіх він був старшим, тому найбільше знаходив спільну мову із Іванком, який серед нас там був найстаршим, а від Петруня - на кілька років молодшим. Не забував Петро, звичайно, і свою бабусю з сестричкою. Приїжджаючи на канікули, провідував їх, гостинцями пригощав.

Петруньо виявився вдячним сином. Після закінчення ремісничої школи поставив кам'яні надгробки на могилах дідуся Михайла та братика Василька.

Патріотичне виховання.

Андрій Михаліха на Стрільцях
василях 1938 рік

Важливим для отця Андрія було виховання в дітей не лише рис духовності, релігійності, а й патріотизму. Вже змалку тато прищеплював нам любов до свого народу, до України. Правда, це зовсім не подобалось польській владі. Тому в 1937

році був заарештований і засуджений на 5 років позбавлення волі наш старший брат Іванко. Покарання він відбував у Б'ялистоку. В цьому ж році, ще перед війною, була заарештована наша сестра Марія (в майбутньому - дружина політв'язня Линди Остапа) за вшанування могил загиблих Січових Стрільців. Її також засудили на 3 роки позбавлення волі, а відбувала вона покарання в Перемишлі. Але терміни покарання брат із сестрою не відбули до кінця, бо у вересні того ж року Західна Україна була приєднана до УРСР, і всі польські політв'язні-українці були амністовані. Марія та Іван щасливо повернулися додому.

Був у селі хлопець із бідної сім'ї - Михацько Василь, якого прозивали Дзіньом. Він швидко осиротів. І почали ширитись чутки у селі, що він може «зійти на злу дорогу». Коли ці чутки дійшли до нашого тата отця Андрія, то він запропонував своєму сину, вже сформованому патріотові Іванку заприятелювати з

ним. За деякий час юнаки в Перемишлі стали політв'язнями.

Згадує про ці арешти і Василь Лаба у своїй «Історії села Шкло. Від найдавніших часів до 1932 року». Ось як він про це пише: «На початку серпня 1938 року поліція робила обшук в пароха о. Михаліхи та арештували його 20-річного сина Івана, який закінчив гімназію. Через кілька днів його випустили. 18 серпня 1938 року поліція знову проводила в селі обшуки. При цьому були арештовані Іван Гнилюх та Ілько Гриник, а наступного дня Іван Михаліха та Василь Мехацко. Причиною обшуку була діяльність ОУН. Очевидно, що вона мала свої клітини в селі».

Друга світова війна відразу ж забрала в нас іншого члена сім'ї – мобілізували в армію Петруня. Він так і не повернувся додому, пропав безвісти. Вічна йому пам'ять.

Крім Петруня наші батьки до 1939 року доглядали, одягали і годували ще одного хлопця з бідної сім'ї – Козака Івана (кличка в нього була «Бідний»). Хоча служіння бідним отця Андрія і його дружини, а нашої мами Атаназії, опікою цих хлопців не обмежувалось. У День Святого Миколая найбільш необхідні речі в подарунок отримували й інші: чи то сироти, чи просто потребуючі люди. Це і сім'я Хоміків, і сім'я Стадників.

Атаназія Михаліха -
дружина о. Андрія Михаліхи

Дружина отця Андрія, а наша мати, мала таку ж потребу служіння ближнім, як і її чоловік. У неї був один принцип: жінок-помічниць, кухарок наймала лише з фізичними вадами, бо розуміла, що таких ніхто не прийме до себе. Але розраховувалась з ними як із фізично здоровими. Серед таких жінок, була одна мешканка с. Верблян, її звали Маруня. Вона була інвалідом, тому ні води з колодязя, ні видосного молока зі стайні не могла сама принести. То вона доїла корову, а занести молоко ми вже і самі могли. Була ще така Когут Зося, що також калікою народилася.

Ще за тимчасового панування німців тато подарував одній єврейській родині у Шклі (прізвища їх уже не пам'ятаю) дійну корову, щоб ті могли прогодувати дітей. Та не довелось їм довго користуватись татовим дарунком, оскільки прийшли фашисти і забрали всю родину. Правда, той єврей, навіть у таку важку для нього хвилину, виявився порядною людиною: як побачив, що до

нього прямують німці, відв'язав корову, щоб та повернулася до свого попереднього господаря.

У 1941-1942 роках на Яворівщині поширювалась епідемія плямистого тифу. Не обминула ця хвороба і нашу сім'ю. Захворіли тато, мама, сестра Оленка, я і бабця, котра так і не одужала (в 1942 році, на Різдво, померла). Мати у цей час була настільки хвора, що лежала, втрачаючи час від часу свідомість, протягом місяця. А коли одужала і прийшла до тями, то дуже важко перенесла звістку про смерть бабці, своєї матері.

У час епідемії тифу в Шклі лікували два лікарі-євреї: Ратнер і Гельберг зі Львова. У період винищення німцями євреїв отець Андрій Михаліха переховував Ратнера у себе вдома. Про це знали наші батьки, брат Іванко та старші сестри, а нам, молодшим, які в цей час вчилися в Яворові, цього знати, як вважали батьки, не було потрібно. У нас на плебанії була кімната, у котрій ніхто не жив. Була вона складом для старих меблів і речей. Саме у тій кімнаті і проживав у тяжких умовах лікар. Та і його лихо не обминуло. Від брата Іванка він дізнався, що його (Ратнерева) дружина, побачивши, що в її будинок прямує гестапо, покінчила життя самогубством - вискочила з вікна. Тепер сенсу для переховування лікаря не бачив, а тим більше наражати нас на небезпеку. Брат Іванко роздобув для лікаря фіктивний документ, і той пішов. Казав, що спробує перейти у Варшаву, де мав добрих знайомих. Іванко супроводжував лікаря до Краківця. Згодом тато отримав від Ратнера листа з Варшави, в якому той казав, що в нього все добре.

У цей же день, коли брат проводжав лікаря Ратнера, у нас

вдома була гестапівська ревізія. Нічого не знайшли, але забрали тата, двох синів (Миколу та Ізидора) і двох односельчан, які в цей час вимітали з комина сажу. Німці не звертали уваги ні на те, що перед ними вже не молодий чоловік (отцеві було вже тоді 57 років), ні на те, що він священник, а знущалися з нього, змушуючи до повного виснаження бігати навколо клумби. Та коли з'явився брат Іванко, то всіх заарештованих у нас в хаті відпустили, залишивши Іванка. І це сталось тільки тому, що старший з гестапо був тимчасово відсутній, а його заступник виявився людянішим. Іванкові ж довелось нелегко. Вночі «людяніший заступник» привіз його, щоб попрощатися, і до 1945 року ми вважали нашого старшого брата без вісті пропавшим. Але у 1945 році, коли німці капітулювали, людей було звільнено із німецьких тюрем і концтаборів. Однак Іванко відразу повернутися додому не зміг, бо ще були на цій території війська німців, що переховувались. Як він сам розказував, переховувався у стайні однієї німкені, не знаючи, що її чоловік - гестапівець. Одного разу, коли та німкеня принесла їсти свині, брат не стримався і почав їсти при ній з корита, бо був дуже голодний. По одежі зрозуміла, що перед нею «привид людини» із «зони полосатих», тобто з концтабору, і змилосердилася над знедоленим в'язнем. Сказала, що принесе те, що «Богом призначене людині їсти», і одержу свого чоловіка. А потім скерувала його до надійних старих німкенів, які допомогли братові щасливо повернутися додому.

Але тут одна пошесть відступила, а друга нахлинула: радянська влада старшого сина отця Андрія також сприйняли за ворога. На вантажній машині його разом із багатьма такими ж як

він, повезли до Львова. Це було нове терпіння для сім'ї отця Андрія. На другий день найстарша сестра Марія, що потім стала Линдою, пішла пішки до Львова, щоб довідатись про долю брата Іванка, (бо транспорту не було). Але брата не знайшла. Хлопці, що були заарештовані разом з ним, розказали, що в Янівському лісі Іванко і ще один із в'язнів попросили зійти з машини по потребі і не повернулися. А ще до її повернення у нас були представники НКВД, але ні про Іванка, ні про щось інше конкретне не питали.

Львівський псевдо-собор.

Весною 1946 року був скликаний «Львівський собор», а невдовзі «Собор священників Яворівського району» у м. Яворові в присутності духовенства зі Львова, о. Костельника і цивільного державного представництва зі Львова. О. Костельник виступав, агітуючи за прийняття московського православ'я. Цю агітацію наші священники вислухали мовчки. А потім тато, отець Андрій Михаліха, попросив слова. Він звернувся він о. Костельника так:

- Якщо б ваші слова почув митрополит Андрей Шептицький, то ворухнувся б у гробі!

Після татових слів львівський цивільний представник сказав:

- Ти вже сьогодні можеш іти бити каміння на дорозі!

- У мене є дорослі діти, - відповів отець Андрій, – і до того не допустять, мене утримають. Отці, прошу вас, звільніть зал і вийдіть за мною. Слава Ісусу Христу!

Та, на превеликий жаль отець Андрій вийшов сам. У коридорі і на вулиці цього приміщення було багато присутніх яворівчан. Вони оплесками зустрічали тата, який так по-геройськи захищав свою церкву.

Та тогочасна безбожна влада того так не залишила поза увагою – 21 жовтня 1946 року о. Андрія Михаліху заарештували, хоча в документі чомусь написано 25.06.1946р. Зробили на

плебанії ревізію (а були це вже тільки кухня і кімната). Так нас обмежили житловою площею. А жили там тато, мама, доньки Олена, Дарія, Ірина та сини Ізидор і хворий Микола. Після цього забрали отця в Яворів для написання протоколу, а потім «чорним вороном» відправили до Львова у тюрму на Лонцького. Згодом - військовий трибунал, (стаття 54-3 та 54-10 ч.1 ККУРСР) до 10 років ВТТ, конфіскація майна і 5 років позбавлення прав.

Заслання.

Місця позбавлення волі: Львів (Лонцького); Золочів; Підкамінь; Броди; Табір Донбасу – Єсеновато, Сталінська обл., Ольгинський р-н.; Єленівські кар'єри; Емельчино, Маріїнськ Кемерівської обл.; а тоді - в Осінники, Кемерівської обл. до нас, трьох його дочок, на спецпоселення (15.11.1954р.)

Ще до татового арешту у 1945 році представники “радянської” влади мобілізували в трудармію нашого брата Миколу (1924 р.н.), не звертаючи уваги на те, що він саме хворів на важкою інфекційною хворобою. Через рік, у 1946 році, Микола повернувся додому у критичному стані здоров'я і довго лікувався у Яворові та у Львові.

А в травні 1947 року заарештували нашого наймолодшого брата Ізидора (1929 р.н.) з групою товаришів, учнів 10-го класу, у м. Львові (там він навчався). Судовий вирок - 25 років позбавлення волі і заслання на Воркуту (АССР).

вона померла.

Цього ж року, 22 жовтня, вивезли і маму (1892 р.н.) з трьома дочками: Оленою (1917 р.н.), Дарією (1926 р.н.), Іриною (1927 р.н.). Мати і без цього мала слабе здоров'я. Через 8 місяців у м. Осінники, Кемерівської обл.,

Брат Микола, що служив у трудармії під час вивезення майже всієї його сім'ї, на знак «вдячності» вивезеним не був. Але на другий день після нашого вивезення його з високою температурою виписали зі стаціонарного лікування. Можна лише уявити собі самопочуття хворої людини, котра в один день втратила всіх найрідніших! Отак брат Микола опинився на вулиці без даху над головою, ще й до того – хворий та самотній. При Божій допомозі він ледь добрався до Моршина, до найстаршої сестри Марії Линди, котра жила з маленькою донечкою Марічкою і своєю свекрухою Линдою Розалією, а її чоловік Линда Остап, курінний командир-сотник УПА, загинув у 1944 році під час боїв у Карпатах (в «Чорному лісі»). З Линдою Остапом загинув і другий зять отця Андрія – Володимир Козак (член штабу ВО), чоловік сестри Оксани. Вона з синочком Зиновієм після цього сталого місця проживання не мала, тому що боялась, щоб її, так як і родину, не заарештували.

Життя на засланні.

Обставини життя виселених людей були вкрай важкі. Під одним дахом на триповерхових нарах, з однією кухонною плитою (3 метри довжиною) жило 300 осіб різного віку, різного стану здоров'я, тільки доля була однакова «ворогів народу», більшовицького шовінізму.

Чесць і слава парохіянам церкви села Шкло за те, що у такий скрутний як матеріально, так і політично час, не забули свого потерпілого священика отця Андрія. Організацією підтримки татові зайнялися парохіяни Кужик Іван та Стень Мар'ян. Зібрані «лепти із важко заробленого хліба» висилали татові на засланні.

Ще наш дідусь, отець Ілярій Двуліт, перед своєю смертю передбачив такі події. Він казав до мами, якій тоді було 18 років: «Ти, донечко, будеш похована далеко від рідної землі». А своєму синові, Миколі Двулітові, казав таке: «Своїми здібностями користуватися не зможеш - такі прийдуть часи». Сталося так насправді.

Серед “болота комунізму” також були порядні люди. І одним із таких виявився начальник табору у Маріїнську. Перед звільненням на волю, начальник викликав до себе тата і просив чесно признатися, за ще той сидить такий тривалий термін. Батько відповів відверто: «Нас заарештували тільки за те, що ми не підписали, не змінили своєї віри, залишились вірними Греко-католицькій церкві. Але цій атеїстичній владі не важливо

було, до якої церкви ходитиме людина. Головне - щоб «віру знищити». Говорив це тато начальнику табору «на свій страх і ризик». Але така відповідь начальнику сподобалась. На знак вдячності за таку відвертість, а ще, напевно, тому, що сам був того ж переконання, видав всім 12-тьом священикам, що були в його таборі, невживаний одяг. А людина, що видавала цей одяг то й взагалі, за словами тата, була або «батюшкою», або монахом.

15 листопада 1954 року тато поїздом приїхав до нас у м.Осінники. І тут стався вартий уваги випадок. Хоча тато і був у чистому і новому одязі, але то був одяг в'язня. Цим він, старша особа, звернув на себе увагу на багатолюднім вокзалі. Зацікавленим старшим жіночкам отець Андрій пояснив, за що відбував покарання. А ті відразу ж між собою зібрали якісь гроші і дали татові. І хоч тато відмовлявся, казав, що приїхав сюди до дочок, але люди виявилися наполегливими, кажучи: «Ви зробили, як священику годиться». Тому й віддали жінки отцеві цю пожертву.

Цікавою була ситуація і з татовим поверненням до нас,

своїх дочок. Ми жили далеко від вокзалу. Ці ж жінки знайшли візника, що вугілля возив, попросили його щоби до дочок батюшку довести. Та візник з великою пошаною ставився до духовенства і тому відмовився везти на забруджених вугіллям саночках

отця. Сказав, що поїде до міста, змінить їх на чисті, на яких начальника возить. Спитав адресу дочок. І через певний час, взявши мене з собою, приїхав на чистих санях по тата.

Яка ж то була радість - побачити тата після стількох років розлуки (заарештували його у 1946 р., а в Осінники до нас він приїхав у 1954 року). Хоча радість та мала і гіркий присмак, адже не було вже з нами нашої мами.

Тато розказував: «Нас, священиків, у тюрмах і таборах більше було потрібно, як на волі, в парохіях. Скільки ми молоді врятували від духовної темноти. До цього залучали ми політв'язнів, і спільними зусиллями нам вдалося бездуховну, певним чином деградовану молодь, позбавлену також і світського виховання, при Божій допомозі перевиховати на «народ для Божої хвали».

На новому місці проживання отець Андрій відразу ж взявся підпільно виконувати священичу службу. Тут він уже мав і помічника, і однодумця — отця Романа Трешневського, колишнього пароха села Немирів, Яворівського району. Засу-

дженим він був за тією ж статтею, що і тато. А коли відбув покарання у таборах, то його також відправили на спецпоселення до дружини і сина в м. Осінники.

Але не лише нашим поселенцям отці вділяли служіння при духовних потребах. Багато місцевого населення довірливо зверталось до них з духовними потребами. І це донеслось до двох місцевих батюшок, що служили у невеликій місцевій церкві. Це були порядні отці. Вони виявили бажання познайомитися з отцем Андрієм Михаліхою. Але один із них виявив необережність при знайомстві: одягнув рясу, яку було видно з-під плаща. І комусь із недоброзичливців це

виявилось не до вподоби — донесли відповідним органам. Через тиждень цього батюшку відправили у Київський монастир. Про це повідомив тата інший батюшка, який через одну зі своїх мирянок передав нам 300 рублів (тоді це була велика грошова сума).

1 лютого 1959 року вранці, поки тато ще спав, представники органів НКВД прийшли зробити ревізію, яка тривала з 9.00

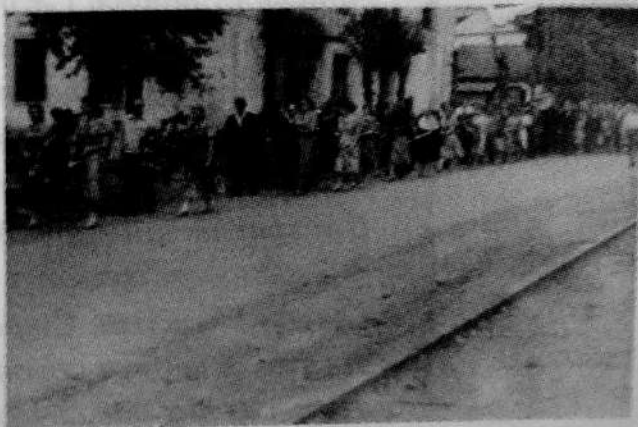
до 18.00. Потім ми зрозуміли, чому так довго все тривало. Вони хотіли з'ясувати, хто приходить до нас. Та, на щастя, навіть із сусідів ніхто не прийшов. Це вже, звичайно, здалося дивним, бо не минало і дня, щоби тата хтось не відвідав. Батько дуже переживав, бо під ліжком стояла валіза зі всіма священничими речами. А оскільки вона була загорнена у білу хустину, то ще більше в очі кидалась. Та один із енкаведистів (а було їх двоє) виявився виrozumілішим. Коли він побачив цей пакунок, то тільки очима дав мені зрозуміти, що знає, що то таке, а для протоколу, який писав старший по званню, він, начебто, нічого не побачив. Отак, «нічого не знайшовши» вони пішли. Тато боявся, щоб вони, бува, не знайшли «Історії Греко-Католицької Церкви» - оригінал від Йосипа Сліпого, котру тато мав після переписання передати професору Чорному з міста Тернополя, який також був вивезений. На другий же день порядний енкаведист прийшов попросити вибачення за «грубіянство» напарника і «книжку про Бога» попросив. Отець Андрій подарував йому маленьку Біблію, яку ми з собою при вивезенні взяли.

Смерть і похорон.

19 червня 1959 року тато прокинувся дуже рано і сказав, що йому приснився віщий сон: сьогодні о 18.00 він помер. Так і сталося. Батькові раптово погіршилось самопочуття як ішов на прогулянку, і поки прибїгла його дочка Оленка, він уже помер. Для нас, трьох дочок, двох онуків (Нелі та Володі), зятя Адама (Ірининого чоловіка) і для тих людей, котрі знали отця Андрія Михаліху, це було важкою втратою.

Вдома похоронне богослужіння відправив отець Роман Трешневський. А на цвинтар ішли без священика, хоругов (такі часи були) і з чисельною кількістю людей, які з особливою повагою ставились до свого душ пастиря. Поховали тата на тому ж цвинтарі «Шурак», як і його дружину, але не біля неї, бо місця там не було.

Присвячено отцю Андрію Михалісі!

Як світло світу є людська душа
Що в ореолі доброти і слави,
На нелегких життєвих віражах
Для совісті, народу і держави,
Несе безмежну благодать небес,
Дарує людям мир, добро і спокій,
І жертвує себе, щоб дух воскрес,
Чи в молоді, а чи вже у срібні роки.
Таким він жив - для Бога і людей.
Не мав страху і гніву в щирім серці,
Лиши пригорнувши хрест свій до грудей
З неправдою і злом ставав до герцю.
Двадцятий вік. Найважчий від усіх,
Терор і війни, кров і сльози всюди.
Втішав отець лишень до тільки міг -
Сильніша правда. Вона знову буде!
Він міг закрити душу на замок,
Пристаюватись і жити в ладі,
Але фальшивим був би кожний крок,
Бо вибрані не кланяються зраді.
То ж переніс насилля і Сибір
Та говорив не раз в часи зажури,
Що зникне, що пропаде хижий звір,
А з господом солодкі і тортури.
Отець Михаліха. Страдник з багатьох,
Це їхні душі нам сяють нині,
Це через них дає сьогодні Бог
Ще мир і спокій нашій Україні!

Іван Пазин

о. Андрій Михаліха з 14 жовтня 1926 року парох церкви св. Параскеви, що в селі Шкло, Яворівського р-ну, Львівської обл. 21 вересня 1946 року арештований радянською владою за відмову прийняття московського православ'я, після чого відбулась тривала "подорож" по тогочасних місцях позбавлення волі: тюрма у Львові (Лонцького), тюрма в Золочеві, концтабір на Донбасі, Еленівські кар'єри, "Маріїнськлаг". Там же ж в Сибірі в м. Осінники, Кемерівської обл. о. Андрій 19 червня 1959 року і помер.

